

C Predikce vývoje makroekonomických indikátorů

Prameny tabulek a grafů: ČSÚ, Eurostat

C.1 Ekonomický výkon

Minulý vývoj HDP

Sezónně očištěný HDP ve 2. čtvrtletí 2012 mezičtvrtletně klesl o 0,2 % (*proti růstu o 0,5 %*). Meziročně se HDP⁴ ve 2. čtvrtletí 2012 snížil o 1,7 % (*proti 1,2 %*). Na straně užití byl nejvýznamnějším faktorem odchylky predikce od skutečnosti vyšší meziroční pokles spotřeby domácností. Odchylky v případě ostatních výdajových položek měly podstatně nižší význam.

Výkon ekonomiky se mezičtvrtletně snížil počtvrté v řadě, technicky se proto ekonomika nachází v recesi. Mezičtvrtletní pokles HDP v 1. čtvrtletí 2012 byl revidován z původních 0,8 % na 0,6 %, současně mezičtvrtletní růst hrubé přidané hodnoty (HPH) v 1. čtvrtletí 2012 byl z původní hodnoty 0,2 % revidován na 0,7 %. Ve 2. čtvrtletí 2012 však došlo k mezičtvrtletnímu poklesu obou zmíněných veličin, když HPH klesla mezičtvrtletně o 0,7 %. Uplynulý vývoj výkonu ekonomiky lze proto charakterizovat jako mělkou recesi. Ekonomika v této fázi hospodářského cyklu je více zranitelná vůči externím šokům.

Hrubé domácí výdaje ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně poklesly, a to kvůli snížení spotřeby domácností o 3,5 % (*proti 2,6 %*), poklesu spotřeby vlády o 0,9 % (*proti 4,0 %*) a propadu tvorby hrubého kapitálu o 6,5 % (*proti 3,6 %*). Odchylka vykázané tvorby hrubého kapitálu od predikce byla dána poklesem změny zásob a ceností ve 2. čtvrtletí 2012. Změna zásob a ceností je obecně velmi volatilní a podléhá podstatným revizím. Podle původního odhadu ČSÚ se zásoby a cenosti v 1. čtvrtletí 2012 snížily o zhruba 9 mld. Kč (ve stálých cenách roku 2005), v září 2012 však ČSÚ tento údaj revidoval na pokles o 16 mld. Kč. Rozsah této revize tedy činil cca 0,8 % čtvrtletního HDP.

Dynamika zahraničního obchodu byla vzhledem k predikci nižší, neboť vývoz meziročně vzrostl o 2,4 % (*proti 4,3 %*), zatímco dovoz stagnoval (*proti růstu o 2,0 %*). Z hlediska výsledného pozitivního vlivu zahraničního obchodu na HDP se však nejednalo o podstatné odchylky.

Kladný příspěvek zahraničního obchodu k růstu HDP ve 2. čtvrtletí 2012 byl realizován při zhoršení směnných relací, což se odrazilo v meziročním poklesu reálného hrubého domácího důchodu (RHDD) o 2,6 %

(*proti 1,8 %*), tedy vyššího poklesu, než kolik činil meziroční pokles HDP.

Nominální HDP ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně klesl o 0,3 % (*proti růstu o 0,4 %*), přičemž hlavní příčinou odchylky byl již zmíněný významně vyšší meziroční pokles reálné spotřeby domácností, který i při vysokém meziročním přírůstku deflátoru znamenal pokles spotřeby domácností v nominálním vyjádření o 0,3 %.

Z pohledu důchodové struktury HDP ve 2. čtvrtletí 2012 vzrostly náhrady zaměstnancům o 1,7 % (*proti 1,3 %*) a klesl hrubý provozní přebytek o 2,1 % (*proti 1,4 %*). Vývoj byl kvalitativně v souladu s predikcí, nicméně podstatně nižší dynamiku zaznamenalo saldo daní a dotací s růstem o 0,2 % (*proti 5,6 %*), přičemž příčinou byl podstatně nižší růst daní z výroby a dovozu (zejména DPH) a mírně vyšší růst dotací na výrobu.

Predikce HDP

Predikce HDP a jeho výdajových složek je ovlivněna kvalitativně stejnými klíčovými rizikovými faktory jako v červencové predikci, tedy vysokou mírou nejistoty ohledně vývoje vnějšího okolí české ekonomiky a dopady fiskální konsolidace veřejných financí.

Z důvodu silného poklesu hrubých domácích výdajů o 2,9 % by měl v roce 2012 HDP klesnout o 1,0 % (*proti 0,5 %*).

V rámci hrubých domácích výdajů upravujeme dolů především spotřebu domácností v roce 2012, kdy očekáváme její pokles o 3,0 % (*proti 2,2 %*). Změna názoru vychází z publikovaných dat o vývoji výdajů na HDP v 1. pololetí 2012. Domníváme se, že pokles spotřeby domácností odráží jak snížení reálného disponibilního důchodu domácností, tak velmi nízkou důvěru domácností v ekonomiku. Hrubý disponibilní důchod očištěný o inflaci v 1. pololetí 2012 meziročně klesl z důvodu podstatně nižšího růstu nominálního disponibilního důchodu oproti inflaci. K inflaci a poklesu reálného disponibilního důchodu samozřejmě přispělo i zvýšení snížené sazby DPH na počátku roku. Reálná spotřeba domácností klesla v uvedeném období více, než činil pokles reálného disponibilního důchodu. Dochází tedy k prozatím spíše umírněnému nárůstu míry úspor. Při zohlednění volatility míry úspor zatím daný jev nehodnotíme jako extrémní a nepovažujeme ho za znak hromadného vychýlení preferencí domácností směrem k úsporám. Na druhé straně mírně klesající objem spotřebitelských úvěrů v daném období

⁴ Není-li uvedeno jinak, nejsou data komentovaná v textu očištěná o sezóny a pracovní dny.

je možné vnímat i jako důsledek nižší poptávky po úvěrech ze strany domácností, a tedy jejich vyšší preference k úspornému chování. Nedomníváme se však, že by se z pohledu spotřeby domácností jednalo o dominantní vliv. Očekáváme, že uvedené jevy budou působit i v 2. pololetí 2012, kdy se k nim přidají negativní efekty plynoucí z horšího výhledu na trhu práce.

V souladu s vývojem v 1. pololetí očekáváme pro rok 2012 reálný pokles vládní spotřeby o 1,1 % (*proti 2,8 %*).

Při nízké domácí poptávce, nejistém výhledu zahraniční poptávky a klesajícím využití výrobních kapacit jsou potřeby firem investovat do fyzického kapitálu nízké. Očekáváme, že tvorba hrubého kapitálu v roce 2012 reálně poklesne o 4,1 % (*proti 0,3 %*), tvorba hrubého fixního kapitálu se sníží o 0,6 % (*proti 1,0 %*). Jako důvody nízké očekávané investiční aktivity lze uvést nízkou dynamiku interních zdrojů financování investičních projektů, kterou můžeme odečíst z vývoje hrubého provozního přebytku, a nízký příspěvek vládních investic s ohledem na již zmíněnou fiskální konsolidaci a úsporné chování jednotek vládních institucí. Z uvedených dat plyne, že podstatná část

očekávaného poklesu tvorby hrubého kapitálu bude dána reálným snížením zásob, což koresponduje s jejich procyklickým chováním.

Negativní vliv hrubých domácích výdajů bude tlumen kladným příspěvkem zahraničního obchodu. V roce 2012 očekáváme mírný růst vývozu o 4,3 % (*predikci neměníme*) a dovozu o 2,1 % (*proti 2,8 %*). Významná diference mezi očekávaným růstem vývozu a dovozu plyne ze slabé domácí poptávky.

Pro rok 2013 predikujeme již velmi mírný pokles hrubých domácích výdajů, zejména díky růstu tvorby hrubého kapitálu a mírnějšímu poklesu spotřeby domácností. Očekávaný růst HDP o 0,7 % (*proti 1,0 %*) bude tak stále tažen zahraničním obchodem, nicméně od roku 2014 by již hlavním faktorem růstu HDP měly být hrubé domácí výdaje.

Očekáváme, že nominální HDP v roce 2012 meziročně vzroste o 0,3 % (*proti 0,9 %*). Snížení očekávaného tempa růstu nominálního HDP souvisí především s uvedeným poklesem výhledu dynamiky spotřeby domácností a tvorby hrubého kapitálu. Pohled na deflátor výdajů na HDP zásadním způsobem neměníme.

Box C.1: Revize ročních národních účtů a implikace pro nadcházející úpravu čtvrtletních národních účtů

ČSÚ zveřejnil 1. 10. 2012 pravidelnou revizi ročních národních účtů, na kterou bude v prosinci 2012 navazovat úprava čtvrtletních národních účtů. V tomto boxu přinášíme stručnou informaci o aktuálních rozdílech mezi ročními daty z revidovaných ročních národních účtů a ročními daty z existujících čtvrtletních národních účtů. Soustředíme se pouze na HDP členěný podle užití, a to ve třech rovinách: reálná tempa růstu, růsty deflátorů a nominální úrovně. Informace shrnují tabulky 1 až 3.

Z hlediska růstu výdajů na HDP došlo v uvedených letech ke zvýšení růstu spotřeby domácností, zejména v roce 2011 je změna výrazná. V témže roce došlo také ke zvýšení tempa růstu tvorby hrubého kapitálu, a to především ve změně zásob. Tento pozitivní efekt ze strany domácí poptávky byl však významně tlumen snížením temp růstu dovozu a vývozu, přičemž tempa růstu vývozu byla v celém časovém období snížena více. Výsledný dopad uvedených změn na tempa růstu HDP je v daných letech malý, avšak zejména v roce 2011 se mění pohled na příspěvky hrubých domácích výdajů a zahraničního obchodu k reálnému růstu HDP, a to ve prospěch hrubých domácích výdajů.

Tabulka 1: Meziroční reálné růsty

		2009	2010	2011
HDP	<i>roční národní účty, růst v %</i>	-4,5	2,5	1,9
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-4,7	2,7	1,7
	<i>diference v p.b.</i>	0,2	-0,2	0,2
Výdaje domácností na spotřebu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	0,2	1,0	0,7
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-0,4	0,6	-0,7
	<i>diference v p.b.</i>	0,6	0,4	1,4
Výdaje vládních inst. na spotřebu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	4,0	0,5	-2,5
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	3,8	0,6	-1,7
	<i>diference v p.b.</i>	0,2	-0,1	-0,8
Tvorba hrubého kapitálu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	-20,2	5,8	0,3
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-20,8	5,9	-1,3
	<i>diference v p.b.</i>	0,6	-0,1	1,6
Vývoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, růst v %</i>	-10,9	15,6	9,4
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-10,0	16,4	11,0
	<i>diference v p.b.</i>	-0,9	-0,8	-1,6
Dovoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, růst v %</i>	-12,0	15,9	6,7
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-11,6	16,0	7,5
	<i>diference v p.b.</i>	-0,4	-0,1	-0,8

Pokud jde o deflátoři, stojí za povšimnutí výrazné snížení růstu deflátoři spotřeby domácností v roce 2011. To je však z hlediska dopadu na změnu růstu deflátoři HDP kompenzováno menším zhoršením směnných relací v daném roce. V celém období byly zvýšeny relativní změny deflátoři vývozu a naopak sníženy relativní změny deflátoři dovozu.

Tabulka 2: Meziroční růsty deflátoři

		2009	2010	2011
HDP	<i>roční národní účty, růst v %</i>	2,3	-1,4	-0,8
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	1,9	-1,7	-0,8
	<i>diference v p.b.</i>	0,3	0,3	0,0
Výdaje domácností na spotřebu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	0,8	0,3	0,5
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	0,2	0,5	1,8
	<i>diference v p.b.</i>	0,6	-0,2	-1,3
Výdaje vládních inst. na spotřebu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	2,5	-0,7	0,7
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	2,7	-0,8	-0,2
	<i>diference v p.b.</i>	-0,3	0,1	0,9
Tvorba hrubého kapitálu	<i>roční národní účty, růst v %</i>	0,9	-0,3	-0,5
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	1,9	-0,5	-0,1
	<i>diference v p.b.</i>	-1,0	0,2	-0,5
Vývoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, růst v %</i>	0,2	-1,3	0,9
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	0,0	-1,5	0,3
	<i>diference v p.b.</i>	0,2	0,1	0,5
Dovoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, růst v %</i>	-1,8	0,6	2,5
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	-1,4	1,1	2,7
	<i>diference v p.b.</i>	-0,4	-0,4	-0,2
Směnné relace	<i>roční národní účty, růst v %</i>	2,0	-2,0	-1,6
	<i>čtvrtletní národní účty, růst v %</i>	1,4	-2,5	-2,3
	<i>diference v p.b.</i>	0,6	0,5	0,7

Z výše uvedeného plyne, že v roce 2011 musel nutně vzrůst odhad nominálního HDP. Tento růst odhadu je dán především vyšší nominální úrovní spotřeby domácností a tvorby hrubého kapitálu. V malé míře byl tento růst eliminován zhoršením kladného salda zahraničního obchodu.

Tabulka 3: Nominální úrovně

		2009	2010	2011
HDP	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	3759	3800	3841
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	3739	3775	3808
	<i>diference v mld. Kč</i>	20	24	34
Výdaje domácností na spotřebu	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	1874	1899	1922
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	1852	1872	1893
	<i>diference v mld. Kč</i>	22	27	29
Výdaje vládních inst. na spotřebu	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	809	807	793
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	810	808	793
	<i>diference v mld. Kč</i>	0	0	0
Tvorba hrubého kapitálu	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	896	946	944
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	898	947	934
	<i>diference v mld. Kč</i>	-2	-1	9
Vývoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	2240	2555	2819
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	2233	2562	2854
	<i>diference v mld. Kč</i>	7	-7	-35
Dovoz zboží a služeb	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	2088	2436	2664
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	2082	2441	2694
	<i>diference v mld. Kč</i>	7	-6	-30
Saldo zahraničního obchodu	<i>roční národní účty, mld. Kč</i>	152	120	155
	<i>čtvrtletní národní účty, mld. Kč</i>	151	121	160
	<i>diference v mld. Kč</i>	0	-1	-5

C.2 Ceny

Spotřebitelské ceny

Meziroční růst spotřebitelských cen činil v září 3,4 % (proti 2,9 %). Hlavním zdrojem inflace byla administrativní opatření s příspěvkem ve výši 2,4 p.b., přičemž na dopad změn nepřímých daní připadalo 1,2 p.b. Z regulovaných cen přispěly k zářijové meziroční inflaci zejména ceny zboží a služeb spojených s bydlením (1,0 p.b.).

Z hlediska příspěvků jednotlivých oddílů spotřebního koše k meziroční inflaci v září nadále nejvíce přispívaly oddíly bydlení (1,3 p.b.), potraviny a nealkoholické nápoje (1,2 p.b.) a doprava (0,4 p.b.). V rámci posledního jmenovaného oddílu pak byly zaznamenány rekordně vysoké ceny pohonných hmot – cena benzínu Natural 95 dosáhla 38,23 Kč/l a cena motorové nafty 37,20 Kč/l.

V letošním roce bude inflace dána přibližně ze tří čtvrtin administrativními opatřeními, která se skládají z dopadů změn nepřímých daní a ze změn cen vykazovaných ČSÚ jako regulované. Ve skupině statků

s regulovanými cenami již ve 4. čtvrtletí neočekáváme zásadní cenové úpravy. K prosincovému meziročnímu růstu CPI by z regulovaných cen měly nejvíce přispět ceny zboží a služeb spojených s bydlením (0,8 p.b.). Administrativní opatření by měla k meziroční inflaci v prosinci 2012 přispět 2,1 p.b. (beze změny).

Hlavním protiinflačním faktorem bude i ve 4. čtvrtletí roku 2012 velmi slabá domácí poptávka, proinflační riziko pak představují ceny potravin. **Průměrná míra inflace** by letos měla dosáhnout 3,3 % (proti 3,2 %). Meziroční inflace by se měla do konce roku zpomalovat a v prosinci dosáhnout 2,6 % (proti 2,4 %). Mírné zvýšení predikce odráží především slabší pokles cenové hladiny v září, než jaký by odpovídal běžnému sezónnímu výkyvu, s nímž počítala červencová predikce.

Administrativní opatření budou mít dominantní vliv na inflaci i v roce **2013**. Uvažované zvýšení obou sazeb DPH o 1,0 p.b. na 15 % a 21 % od 1. 1. 2013 by k růstu CPI mělo přispět 0,7 p.b. Toto opatření by přitom spotřebitelské ceny mohlo ovlivnit již ve 4. čtvrtletí

roku 2012, na druhou stranu by však část dopadu do CPI mohla být na počátku roku 2013 absorbována jednotlivými subjekty dodavatelských řetězců v jejich maržích. Z nepřímých daní dále počítáme se zvýšením spotřební daně z cigaret (dopad 0,1 p.b.).

Pokud jde o regulované ceny, největší dopad do CPI lze opět čekat u cen elektřiny (0,2 p.b.), významněji by k růstu CPI měly přispět také například ceny tepla (0,1 p.b.) a vodného a stočného (0,1 p.b.). Dopady změn regulovaných cen se tradičně budou z hlediska času koncentrovat v lednu a z hlediska jednotlivých oddílů spotřebního koše v bydlení. Podobně jako v letošním roce by i v roce 2013 měla být inflace zhruba ze tří čtvrtin dána administrativními opatřeními, která by k meziročnímu růstu spotřebitelských cen v prosinci 2013 měla přispět 1,6 p.b. (*proti 1,7 p.b.*).

Slabá domácí poptávka a přetrvávající pozice české ekonomiky v záporné produkční mezeře budou hlavními protiinflačními faktory působícími i v roce 2013. V tomto prostředí nespátřujeme ve značném očekávaném růstu jednotkových nákladů práce v roce 2012 (viz tabulka C.3.3) proinflační riziko. **Průměrnou míru inflace v roce 2013** odhadujeme na 2,1 % (*proti*

C.3 Trh práce

Údaje za první dvě čtvrtletí roku 2012 a dostupná data za 3. čtvrtletí indikují stále významnější vliv recese na trh práce. Zaměstnanost podle VŠPS sice díky příspěvku sebezaměstnaných ve 2. čtvrtletí ještě mírně rostla, a umožňovala tak i růst celkové pracovní síly, od počátku roku se však zvyšuje sezónně očištěná nezaměstnanost a klesá průměrná reálná mzda.

Zaměstnanost

Zaměstnanost podle výběrového šetření pracovních sil (VŠPS⁵) ve 2. čtvrtletí 2012 vzrostla o 0,2 % (*proti poklesu o 0,2 %*), a to kvůli dalšímu výraznému nárůstu počtu podnikatelů bez zaměstnanců. V mezičtvrtletním srovnání se zaměstnanost po sezónním očištění zvýšila rovněž o 0,2 %, což lze v podmínkách recese přičíst snaze podniků o co nejdelší udržení maxima kvalitních zaměstnanců a současně i zvýšené snaze pracovníků o udržení či zajištění alespoň minimálních pracovních příjmů. Toto lze dále dokladovat meziročním poklesem odpracovaných hodin na zaměstnaného ve 2. čtvrtletí (podle národních účtů) o 3,2 %. Výhled je však méně optimistický také vzhledem k situaci v odvětvích, kde je zaměstnanost citlivá na hospodářský výkon (zpracovatelský průmysl).

⁵ Data z VŠPS od roku 2011 včetně jsou v textu, grafech i v tabulkách uváděna v řadě po přepočtu na sčítání lidu 2011.

2,2 %) při prosincovém meziročním růstu 2,3 % (*proti 2,4 %*). Inflace si v roce 2013 udrží nákladový charakter, velmi mírný by měl zůstat i příspěvek tržního růstu cen.

Deflátoři

Deflátoři hrubých domácích výdajů (HDV), který je komplexním indikátorem domácího cenového vývoje, vzrostl ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně o 2,3 % (*proti 2,1 %*). Tento nárůst byl velmi silně ovlivněn deflátořem spotřeby domácností, který ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostl o 3,4 %.

Očekáváme, že v tomto roce deflátoř HDV vzroste o 2,2 % (*proti 2,1 %*). V roce 2013, kdy čekáme další zvýšení nepřímých daní, by se měl deflátoř HDV zvýšit o 1,8 % (*proti 2,0 %*).

Hodnota **implicitního deflátoři HDP** ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně vzrostla o 1,4 % (*proti 1,6 %*). Vyšší růst deflátoři hrubých domácích výdajů oproti růstu implicitního deflátoři HDP ve 2. čtvrtletí 2012 plyne ze zhoršení směnných relací o 1,3 % (*proti 0,8 %*).

Pro rok 2012 počítáme s růstem deflátoři HDP o 1,3 % (*proti 1,5 %*), na rok 2013 pak predikujeme jeho růst o 0,9 % (*proti 1,1 %*).

Nadále rostoucí počet osob formálně samostatně výdělečně činných je i přes rostoucí počet kontrol zaměstnanosti vysoce pravděpodobně důsledkem dalšího rozšiřování tzv. švarcsystému. V přírůstku se však mohl projevit i vliv růstu počtu registrovaných částečně nezaměstnaných, kteří mohou být ve VŠPS považováni za sebezaměstnané.

Počet zaměstnanců se ve 2. čtvrtletí meziročně snížil o 0,6 % (*proti 1,3 %*). Z odvětvového pohledu pokračoval pokles poměrně rychlým tempem ve stavebnictví a ve státní správě, k úbytku počtu zaměstnanců však již dochází i ve zpracovatelském průmyslu.

Pro rok 2012 počítáme se stagnací zaměstnanosti (*proti poklesu o 0,3 %*). Za změnou predikce stojí relativně pozitivní vývoj v 1. pololetí, v dalších čtvrtletích by ale mělo docházet k mírným mezičtvrtletním úbytkům zaměstnanosti. Pro rok 2013 stále predikujeme pokles zaměstnanosti o 0,2 %.

Míra zaměstnanosti (15–64 let) pokračovala ve 2. čtvrtletí 2012 v silném růstu (meziročně o 0,8 p.b.), když dosáhla 66,5 % (*proti 66,2 %*). Nárůst míry zaměstnanosti osob ve věku 15–64 let je z větší části dán úbytkem potenciální pracovní síly, neboť klesá celkový počet osob v této věkové skupině. K tomuto výsledku přispívají demografické efekty, když

populačně silné ročníky v důchodovém věku s výrazně nižší mírou zaměstnanosti přesáhnou hranici 65 let.

Míra ekonomické aktivity (15–64 let) vzrostla ve 2. čtvrtletí 2012 v meziročním srovnání rovněž o 0,8 p.b. na 71,3 %. Tento výsledek je kromě demografických faktorů dán také zvýšeným zájmem populace o zapojení na trhu práce, pravděpodobně v důsledku potřeby kompenzovat současné či očekávané výpadky reálného disponibilního důchodu při zhoršené hospodářské situaci.

Nezaměstnanost

Počet nezaměstnaných podle VŠPS ve 2. čtvrtletí 2012 v meziročním srovnání stagnoval. Tendenci k růstu nezaměstnanosti, danou rostoucími ekonomickými problémy, však potvrdil přírůstek sezónně očištěné registrované nezaměstnanosti ve 3. čtvrtletí. Nárůst dosažitelných i částečně pracujících uchazečů nicméně vypovídá o zvýšené snaze nezaměstnaných aktivně řešit vlastní situaci.

Stále ještě dochází k poměrně razantnímu meziročnímu úbytku nově hlášených nezaměstnaných (v srpnu i září 2012 o 10 tis. osob) a veškerý nárůst nezaměstnanosti jde na vrub obtížnému nacházení nového pracovního uplatnění. Za těchto podmínek dochází k podstatnému prodlužování doby trvání nezaměstnanosti se všemi známými negativními efekty, což do budoucna představuje potenciální riziko.

Míra nezaměstnanosti (VŠPS) dosáhla ve 2. čtvrtletí hodnoty 6,7 % (*proti 7,0 %*), což v meziročním srovnání znamenalo stagnaci a v mezičtvrtletním (po sezónním očištění) zvýšení o 0,1 p.b. Přírůstek byl dán takřka výlučně nárůstem míry dlouhodobé nezaměstnanosti.

Očekáváme, že se hospodářský cyklus a vývoj zaměstnanosti projeví nárůstem míry nezaměstnanosti VŠPS na 6,9 % (*proti 7,0 %*) v roce 2012 a 7,3 % (*proti 7,2 %*) v roce 2013.

Mzdy

V kontextu ekonomického výkonu byl pokračující nominální růst objemu mezd i průměrné mzdy ve 2. čtvrtletí 2012 překvapivý. Růst mezd se sice pravděpodobně nadále týkal převážně pouze části zaměstnanců v prosperujících firmách, nicméně jeho

důsledkem je další nárůst jednotkových nákladů práce v ekonomice.

Průměrná nominální mzda (podniková, přepočtená na plný úvazek) vzrostla ve 2. čtvrtletí 2012 o 2,8 % jak v podnikatelské, tak v nepodnikatelské sféře. K jejímu růstu však signifikantně přispěla jen některá odvětví, zejména zpracovatelský průmysl a zdravotnictví, naopak ve stavebnictví se nominální mzda snížila. Ve veřejné správě pokračoval úsporný program, v jehož důsledku dlouhodobě klesají reálné výděly i početní stavy.

V důsledku opatrného chování soukromého sektoru, které se projevuje mj. pokračující „daňovou optimalizací“ ve smyslu umělého zvyšování podílu sebezaměstnaných, a předpokládané stagnace platů ve veřejné správě očekáváme ve shodě s předchozí predikcí pouze umírněný nárůst průměrné nominální mzdy o 2,4 % v roce 2012 (*beze změny*) a o 2,5 % v roce 2013 (*proti 2,4 %*). Reálný pokles celkové průměrné mzdy by měl v roce 2012 činit 0,9 % (*proti 0,7 %*). V roce 2013 by se průměrná reálná mzda mohla zvýšit o 0,4 % (*proti 0,2 %*), k čemuž by měla přispět mj. nižší míra inflace.

Objem mezd a platů (NÚ, domácí koncept) vzrostl ve 2. čtvrtletí 2012 meziročně o 1,6 % (*proti 1,3 %*). Shodně s podnikovými statistikami se v růstu objemu mezd projevil zejména vyšší nárůst v průmyslu (o 2,6 %), potvrdil se i pokračující meziroční pokles ve stavebnictví.

Při zohlednění vývoje v 1. pololetí nepatrně zvyšujeme predikci růstu objemu mezd v roce 2012 na 2,0 % (*proti 1,9 %*). Zhoršený hospodářský výhled a předpoklad úbytku zaměstnanosti i u osob s vyšší průměrnou mzdou vedou ke snížení predikce růstu objemu mezd v roce 2013 na 2,1 % (*proti 2,5 %*).

C.4 Vztahy k zahraničí

(v metodice platební bilance)

Vnější nerovnováha, vyjádřená poměrem salda běžného účtu (BÚ) k HDP, dosáhla ve 2. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření $-1,5\%$ (proti $-2,3\%$), a meziročně se tak zlepšila o 3,1 p.b. Zlepšení souviselo s výsledky obchodní bilance (zlepšení o 1,8 p.b.) a bilance výnosů (zlepšení o 2,0 p.b.), zbylé položky běžného účtu se mírně zhoršily; bilance služeb o 0,2 p.b. a bilance běžných převodů o 0,5 p.b.

Růst exportních trhů⁶, který v roce 2011 dosáhl 6,6 %, by se v letošním roce mohl zpomalit na 1,9 % (proti 1,0 %). Pro rok 2013 počítáme s pouze mírným oživením světové ekonomiky, doprovázeným růstem exportních trhů o 2,4 % (beze změny). Předpokládáme také zpomalení růstu exportní výkonnosti, která indikuje změnu podílu objemu českého zboží na zahraničních trzích, a to ze 4,9 % v roce 2011 na 2,6 % (proti 3,1 %) v roce 2012 a 0,8 % (beze změny) v roce 2013.

Růst obratu zahraničního obchodu se od 2. čtvrtletí 2011 zpomaluje, přesto však ještě dosahuje poměrně solidních výsledků. Ve 2. čtvrtletí 2012 se v ročním úhrnu vývoz zvýšil o 9,0 % a dovoz o 6,2 %. Zpomalení poptávky partnerských zemí EU, kam vzrostl vývoz o podprůměrných 6,0 % (v metodice národního pojetí), bylo částečně nahrazeno vývozem do ostatních teritorií mimo EU, kam se vývoz zvýšil o 22,1 %. V dalším průběhu roku 2012 očekáváme pokračující zpomalování růstu obratu zahraničního obchodu a při předstihu vývozu před dovozem zvýšení přebytku obchodní bilance na 3,9 % HDP (proti 3,5 %). V roce 2013 by vedle lehkého oživení světového obchodu mělo dojít i ke zpomalení poklesu tuzemské poptávky, a poměr obchodní bilance k HDP by tak mohl dosáhnout 4,1 % (proti 3,2 %).

Schodek palivové bilance (SITC 3) dosáhl ve 2. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření 4,7 % HDP (proti 5,0 %).

Vzhledem ke scénáři cen ropy očekáváme udržení současných vysokých cen surovin, resp. jejich mírný růst v letech 2012 i 2013. V letech 2012 a 2013 by tak schodek palivové bilance měl dosáhnout cca 5,0 % HDP (proti 5,2 %).

Přebytek bilance služeb ve 2. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření meziročně klesl o 0,2 p.b. na 1,5 % HDP (proti 1,7 %). Po roce snižování temp růstu příjmů i výdajů se jejich růst opět zrychlil, přičemž od konce roku 2010 rostly výdaje rychleji než příjmy a přebytek bilance se postupně snižoval. Ve 2. čtvrtletí 2012 se v ročním úhrnu kvůli výraznému nárůstu výdajů nejvíce zhoršilo saldo ostatních služeb. Ke zlepšení salda však došlo v oblasti cestovního ruchu a v menší míře i u dopravních služeb. Pro roky 2012 a 2013 očekáváme pokles přebytku bilance služeb na úroveň cca 1,2 % HDP (proti 1,7 %).

Schodek bilance výnosů, která zahrnuje reinvestované a repatriované zisky zahraničních investorů, vykazuje od poloviny roku 2011 tendenci ke zlepšení. Ve 2. čtvrtletí 2012 v ročním vyjádření meziročně klesl o 2,0 p.b. na 6,3 % HDP (proti 7,6 %). Nižší byl odliv investičních výnosů v podobě dividend, vyplácených zahraničním vlastníkům tuzemských přímých investic, stejně jako náklady na náhrady zahraničním zaměstnancům. Obdobná situace by měla přetrvávat i v roce 2013. Deficit bilance výnosů odhadujeme na 6,4 % HDP (proti 7,5 %) v roce 2012, v roce 2013 na 6,5 % HDP (proti 7,6 %).

V uvedených souvislostech předpokládáme, že v roce 2012 dojde k výraznému zlepšení salda běžného účtu, a to na $-1,3\%$ HDP (proti $-2,2\%$). Predikce na rok 2013 pak činí $-1,2\%$ HDP (proti $-2,6\%$). Schodek běžného účtu v tomto rozsahu rozhodně nezakládá rizika pro makroekonomické nerovnováhy.

⁶ Vážený průměr růstu dovozu zboží sedmi nejvýznamnějších obchodních partnerů (SRN, Slovenska, Polska, Rakouska, Francie, Velké Británie a Itálie).

C.5 Mezinárodní srovnání

Srovnání za období do roku 2011 včetně vychází ze statistik Eurostatu, od roku 2012 jsou použity vlastní propočty na bázi reálných směnných kurzů.

Při využití metody parity kupní síly se porovnávání ekonomického výkonu jednotlivých zemí v rámci EU provádí v PPS (standardech kupní síly). PPS je umělá měnová jednotka, která vyjadřuje množství statků, které je v průměru možné zakoupit za 1 euro na území EU27 po kurzovém přepočtu u zemí, které používají jinou měnovou jednotku než euro.

Podle aktualizovaných údajů Eurostatu činila v roce 2011 parita kupní síly ČR 18,07 CZK/PPS v porovnání s EU27, resp. 17,21 CZK/EUR v porovnání s EA12.

V roce 2009 se v důsledku recese absolutní úroveň HDP na obyvatele při přepočtu pomocí **běžné parity kupní síly** ve všech sledovaných zemích, s výjimkou Polska, snížila. Zatímco většina států se z recese postupně zotavila, v Řecku pokračuje propad absolutní ekonomické úrovně čtvrtým rokem v řadě. K mírnému poklesu došlo v roce 2011 také v Portugalsku. Kromě snížení absolutní úrovně se v obou výše uvedených zemích snížila také relativní ekonomická úroveň vůči zemím EA12, přičemž v Řecku by celková výše poklesu v období let 2009 až 2012 měla dosáhnout 16 p.b. Nepřetržitý pokles relativní ekonomické úrovně zaznamenává od roku 2009 i Slovinsko. Ekonomická úroveň v porovnání s průměrem zemí EA12 se naopak nejrychleji zvyšuje v pobaltských státech, v roce 2012 by však tempo reálné konvergence mělo výrazně zpomalit.

V roce 2011 dosáhla ekonomická úroveň ČR, měřená HDP na obyvatele při přepočtu pomocí běžné parity

kupní síly, přibližně 20 100 PPS, což odpovídalo 73 % ekonomického výkonu EA12. Po období konvergence, kdy se v letech 2000–2007 relativní ekonomická úroveň ČR v porovnání se zeměmi EA12 zvýšila o 13 p.b., dochází od roku 2010 ke stagnaci. Přesto se v roce 2011 ekonomická úroveň ČR opět dostala nad úroveň Portugalska a poprvé dosáhla úrovně Řecka.

Alternativní přepočet HDP na obyvatele prostřednictvím běžného **směnného kurzu** bere v úvahu tržní ocenění měny a z něho vyplývající různou úroveň cenových hladin. Tento ukazatel v případě ČR činil v roce 2011 cca 14 800 EUR, tedy zhruba polovinu (51 %) úrovně EA12. Z důvodu očekávaného poklesu reálného HDP a mírného znehodnocení koruny v roce 2012 předpokládáme pokles absolutní i relativní úrovně.

Pokud jde o srovnání cenových hladin, v roce 2011 vzrostla v ČR **komparativní cenová hladina HDP** o 1 p.b., a dosáhla tak 70 % průměru EA12. Očekávaný pokles cenové hladiny v roce 2012 by měl napomoci ke zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky.